

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 21. mal. travna 1871.

List 16.

Knezoškof Sekovski o slabem časnikarstvu.

Pri zadnji seji katol. tiskovnega društva sekovske škofije v Gradcu je govoril knezoškof Cverger o slabem časnikarstvu, s katerega govora to-le posnamemo:

„Prav mikavno bi bilo, ko bi čas dopustil pokazati, kaj je laž, in jo primérjevati od točke do točke resnici, o kateri se je prej govorilo. Prepustiti pa moram častiti družbi, da si sama to natančneje premisli; le o prvem oznanjevalcu laži hočem nekoliko povedati; bil je hudobni duh, in znano Vam je, kje se je prvič zlagal, govoril je „izmed listov.“ S tem, da je splezal na drevo, poiskal si je že tedaj zavetja „med listi,“ da bi se mogel zlagati, in že prva poskušnja se mu je k nesreči dobro obnesla. Od tedaj ni prenehal nikdar več laži trositi, in ker še zdaj to z naj boljšim vspehom poskuša, napotilo je izvedene in učene može, poprijeti se časopisja, da bi jim branečim resnico bilo mogoče sovražnika z ravno tistim orožjem zavračevati; na tisto polje, na katerem se on oborožuje, da bi nas mogel napadati, na tisto polje se moramo tudi mi podati, da se mu v bran postavimo. Zdaj hočem nekoliko spregovoriti o časnikarstvu, in sicer o slabem časnikarstvu. Menim, da bo slednjemu prav, če govorimo o slabem časopisju; ko bi bil pa vendar kateri, ki bi se zavoljo tega jezil in bi slabo časnikarstvo zagovarjal in branil, spoznal bi s tem očitno, da pospešuje in podpira slabe časnike. Med nazočimi je mnogo duhovnov; in marsikteremu med njimi zdelo se bode kakor meni pri branju sv. pisma pri kakem reku: resnično, to je živ popis slabega časnikarstva. Zmed mnogih rekov sv. pisma o tem predmetu naj omenim le dveh.

V 13. poglavju skrivnega razodenja govori sv. Janez: „In videl sem zver iz morja priti, ktera je imela sedem glav in deset rogov, in na njenih rogovih je bilo deset kron in na njenih glavah so bile preklinjevanja. In zver, ki sem jo vidil, je bila podobna risi in njene noge so bile kakor medvedove noge, in njene usta so bile kakor levove usta. In drakon, satan, dal ji je svojo moč in veliko oblast. Ves svet se je zverí čudil, in molili so drakona, kateri je dal oblast zverí; in molili so tudi zver rekoč: Kdo je zverí enak in kdo se zamore ž njo bojevati? In dane so ji bile usta, ktera so govorile velike reči in preklinjanja; in zverí je bila dana oblast delati dva in trideset mesev. In je odperla svoje usta v preklinjevanje zoper Boga, preklinjati njegovo ime, in njegov šotor, in nje, kateri v nebesih prebivajo. In ji je bilo dano vojskovati se s svetimi in jih premagati. In ji je bila dana oblast čez vsak rod, in ljudstvo, in jezik in narod. In molili so jo vsi, kateri na

zemlji prebivajo, katerih imena niso zapisane v bukvah življenja. Ako ima kdo ušesa, naj posluša!“

Preglejmo besede preroške, ne opisujejo mar slabih listov: 1. Sveti prerok vidi priti zver iz morja, ktera se povzdiguje čez narode; večkrat pa naznanjajo preroki z veliko vodo ali morjem narode, kakor tudi tukaj. Nedavno je tudi mnogozaslužen mož pisal: „Živimo v pravem potopu črnila“ in to črnilo je tudi nekako morje: černo morje, in komaj moremo reči, živimo v njem, temuč pogrezujemo se v njem, in ta potop je, ki vzrokuje brezštevilne grehe in zopet iz njih izvira in se zliva čez zemljo. Žival je iz morja; primerja jo risi in levu. Znano Vam je, da ste te dve živali mačjega rodu. Tedaj pripisuje tej živali mačkine lastnosti, prihuljenost, prilizljivost, potuhnjenost, hudobnost in kervoločnost; pravi tudi, da je podobna tretji zverini, medvedu, ki s svojimi nevkretnimi nogami vse razteptá. Dalje omeni, da ima zver sedmero glav; tedaj ima tudi sedmero jezikov, in to je množina jezikov, s katerimi slabi časniki slednji dan govoré. Iz ene same tiskarnice izide po 60.000 številčk zanikarnega časnika na dan, da celo dvakrat na dan; glejte, koliko glav in jezikov ima; slabi časniki so v resnici jeziki hudobnega duha. Žival ima tudi desetero rogov; s tem hoče sv. pismo naznaniti, da je močna, krepka in samovlastna. Žival silna in močna ima pa na glavah in rogovih krone; žival je toraj tako močna, da si kraljevsko oblast prisvoji, kralja v stisko in nesrečo spravi in kralju za kraljem oblast odvzema in sebi prilastuje.

Na rogovih so zapisane preklinjevanja Boga. Tako piše apostelj: „In so ji bile dane usta, ktere so govorile velike reči in preklinjanja. In je odperla svoje usta v preklinjanje zoper Boga, preklinjati njegovo ime in nje, kateri v nebesih prebivajo.“ V čem pa je moč in krepost slabega časnikarstva? Prepovejmo takim listom, da se mesec dni ne zlažejo, ne psujejo, in ne zasramujejo, gotovo ostanejo vsi slabi časniki celi mesec nepopisan papir. Taki listi psujejo naj poprej sv. cerkev in njene naprave, njen nauk in njeno prizadevanje; psujejo sv. vero in njene tirjatve, tudi glavnih resnic njenih pri miru pustiti nočejo; zasmehujejo vero, naj poprej še tako, kakoršno nam je Bog razodel, potem pa tudi natorno vero, ktero je Bog v človeške serca zapisal. Zasramujejo pravnost in čednost in dajejo pregreham lepe imena in naslove, s katerimi navadno keršanske kreposti naznanjamo; zasramujejo celo pravne čednosti, ki so lastne tudi malikovalcem, ako živé po natornih postavah. Posmehujejo se pravicam in jih nočejo poznati, ako so jim nepovoljne in nasprotné, če se jim zdi, da bi naklonile cerkvi kako korist ali pa odvernilé od nje kako nezgodo. Preklinjajo svetnike, zasramujejo in zasmehujejo njih najblažje čednosti. Preklinjajo Boga, in naj

poprej Jezusa Krista sina Božjega, kteremu odrekujejo večnost, ki mu je kakor Očetu lastna, kterega opisujejo kakor navadnega človeka, k večemu če ga še praktičnega (djanskega) modrijana imenujejo. Preklinjajo Boga samega nevidnega, ki presega ves svet, nič jim ni več sveto, kar ne diši po telesnosti (materializmu). „In dano ji je bilo, vojskovati se s svetimi, in jih premagati.“ Zanikarno časnikarstvo zatira moči, ki bi branile pravico; nasproti pa ravno ono razvezuje hudobne moči, jih zbira in vadi za boj zoper vse dobro in pravično. To smo vidili z lastnimi očmi pretekle leta, in od preteklega poletja vidimo še natančneje, kako se na Laškem vojskujejo; zoper sv. Očeta, to je zoper sveto reč, katero oni zastopajo; tedaj tudi gmotna (telesna) oblast jih podpira kakor pravi prerok: „In ji je bila dana oblast čez vsak rod, in ljudstvo, in jezik in narod.“ Vsako ljudstvo, ki se ponosno izobraženim prišteva, ima tudi svoje slabo časnikarstvo. Naj znamenitnejše je pa, kar prerok o molilcih in častilcih drakona in te živali govori. Preglejmo razne verste častilcev in molilcev slabega časnikarstva. V prvo versto spadajo tisti, ki radevoljno čas, denar, dušne in telesne moči slabemu časnikarstvu žertvujejo. V drugi versti so tisti, ktere ima slabo časnikarstvo v svoji oblasti, očaralo jih je popolnoma; in da si tudi ti tacega časnikarstva ne ljubijo, mu vendar služijo kot svojemu voditelju, ga razširjajo, in podpirajo ravno tako kakor prostak vojak, ki se mora bojevati zoper dežele in ljudi, kterih ne sovraži, in dostikrat za namene, akoravno dobro vé, da mu ne bodo nič koristili; a prosti vojaki so pri vsem vendar le glavna reč. Mislimo si, da vsi prostaki ubegnejo, kaj bode mogel vodja sam pač še opraviti? Ko bi ne bilo častilcev druge verste, kterih je največ med vsemi tremi, bi tudi slabega časnikarstva ne bilo.

V tretji versti častilcev in molilcev nahajamo tiste, ki spoznavajo slabo časnikarstvo in ga tudi sovražijo; ki se pa vendar tacih listov bolj bojé kakor Boga; nič se bolj ne strašijo, kakor da bi jih slabi listi ne gerdili in ne opravljali. To so trojni molilci slabega časnikarstva. Memogredé hočem omeniti še druge podobe, ki nam je shranjena v sv. pismu starega zakona:

Angelj reče preroku Cahariju: Vzdigni oči in glej. Ozre se v višavo in vidi v zraku leteti velikanske bukve, dvajset komolcev dolge in deset komolcev široke. In angelj ga vpraša: Kaj je to? Preroku pa ni znano. Angelj mu odgovori: „To je prekletstvo, ki se izhaja čez vso zemljo.“ (Cah. pogl. 5. 3. v.) In potem nadaljuje angelj: „Te bukve pridejo v hišo tatovo, in v hišo tistega, ki Boga častiti misli, toda ga na napačen način časti, in pokončale bodo tam ves les in vse kamne.“ Kaj pa so bukve same na sebi? Jaz mislim da pomenijo slabo časnikarstvo, te bukve tolike obširnosti, leteče v zraku, njih naglo razširjevanje, vse to naznanja njihovo praznoto, puhlost, ničemnost in lažljivost; če bi bile bukve težke in terdne, kako bi mogle v zraku plavati? Bukve pa leté v tatovo hišo. Kdo je tat? Tat je tisti, ki blago, katero mu je Gospod v določne in dobre namene izročil, tem namenom odtegne, in ga obrača v prid slabim namenom zoper Gospodovo voljo. Dobe se ljudje, ki so popolnoma vredni tega imena, ki svoj denar, svoj čas, da, celo svoje življenje, ki jim ga je Bog dal, da bi spolnovali dolžnosti svojega stanú, darujejo slabemu časnikarstvu, s tem da take liste beró, podpirajo in razširjajo. To vam je tat. Bukve pridejo tudi v hišo tistega, ki v Božje ime prisega. Če po pravici prisegamo, skazujemo s tim čast Bogu, tako nas uči sveta vera. Toda angelj pravi: po krivem prisegajo; s temi besedami naznanja angelj tiste, ki se delajo, kot bi bili katoličani, dobri katoličani, vse njihovo ravnanje pa je navidezno, ni resnično. Tudi v hišo tega pridejo

leteče bukve, in kaj bodo uničile? Angelj pravi, tam bodo ostale in vse pokončale, ves les in vse kamne. Slab časopis, ki dan za dnevom v hiše zahaja in tam ostaja, je podoben bombi, ki vse razdene in požgè, kamor pade. Večkrat pa je tak list podoben tlečemu podnetljeju, kterega ne zapazimo, ki pa vendar skriva tli, žge in razjeda, kmalo pa se pokaže plamen, ki vso hišo spremeni v prah in pepél. Podoben je slab časnik tudi strupu, ki dan na dan, primešan po malem pijači, počasno, pa gotovo umori. Vidimo večkrat, kako nekteri hirajo in bolehajo, in ne vemo od kod to prihaja. To je naredil strup, kterega so po malem vživali; ravno tako tudi slabi časopisi. Če tedaj slabo časnikarstvo, kakor smo videli, toliko škoduje, so katoliški možje gotovo dobro naredili, da so vstanovili katoliško tiskovno društvo.

Misli v predarek in poterjenje gy. dušnim pastirjem.

d) Stanovske družbe. (Glej Dan. 1871 l. 2 str. 11.)

Slabo življenje se dandanes urno širi in kakor povodenj končuje vse lepe in dobre keršanske navade. Pa zakaj se širi današnje dni hudobija po svetu? Zato, ker hudobneži skup deržé, se v družbe in tovaršije zedinjujejo ter se skupno podpirajo in v nemajo k spolnitvi slabih in grešnih svojih naklepov. Naj se pa še dobri združujejo in v dobrem nasprotno podpirajo, potem hudobija ne bo mogla zmagovati. Prav imaš; ravno to je zdaj prav kervavo potrebno, hudobija namreč samo zato zmaguje, ker se ji nikdo ne ustavlja, ker so dozdej dobri samo tožili pa roke križem deržali, za odvernitev toliko dušnih škod pa prav malo ali skor nič delali. To mora zdaj vse drugač biti, zoper hudobijo se moramo vojskovati začeti in z božjo pomočjo bodemo jo premagali.

V ta namen so stanovske družbe posebno potrebne in koristne; one namreč vse dobre v fari dramijo, zedinjajo, v nemajo, hudo pa zatirajo.

Svoje imé imajo te družbe od tod, ker se v njih ljudje po dvojnem stanu, zakonskem in samskem, vendar ločeni po spolu, v trume in društva zbirajo, da imajo zakonski možje svojo družbo, zakonske žene svojo, mladenči zase, in tako tudi deklíči. Udje stanovskih družb imajo sploh take dolžnosti, kakoršne naklada že sveta vera vsakemu kristjanu, da namreč spolnujejo božje in cerkvene zapovedi, se varujejo greha pa grešnih priložnost in zapeljivost, ter tako skerbé za pošteno keršansko življenje.

Stopivši v to družbo ljudje samo to obljubijo, da hočejo dolžnosti vsacega kristjana z božjo pomočjo skerbneje in gorečnije spolnovati, kakor jih današnje dni spolnujejo leni in mlačni kristjani. In ker bo pri sodbi Bog posebno oster odgovor tirjal, kako smo dolžnosti svojega stanú spolnovali, zato udje stanovskih družb ravno še to obljubijo, da se hočejo skerbno prizadevati, dolžnosti svojega stanú zvesto in natančno spolnovati ter moliti v ta namen zase in za tovarše vsaki dan Očenaš, Češena Marija, Čast Bogu, pa v letu večkrat (naj manj trikrat) ss. sakramente prejemati. Vse te dolžnosti vsak kristjan zamore spolnovati, samo da jih hoče.

Začetek tem družbam po Slovenskem je bil dozdej povsod sveti misijon; o misijonih jih vstanovljujejo samo misijonarji jezuitje, ter v eni misijonski pridigi družbe razlagajo, priporočajo ter poslušavce v nemajo in pri ganjajo, naj se dajo vanje zapisati. Po taki pridigi se po dogovoru z župnikom tudi oznanja, kje in kdaj se bodo udje vpisovali v ravno priporočene stanovske družbe. Priložnost za vpisovanje naj se daje ljudém prav obilna; morda bi bilo prav koristno, da bi se vsak

dan do konca misijona ono oznanilo ponavljalo in udje sprejemali. Dobro je tudi, da se godí vpisovanje vsaj v dveh krajih, za moške posebej za ženske posebej, in kjer te zló pritiskajo, utegnile bi se vsaj prvi dan ločiti, da vse lahko na versto pridejo. Navadno naj se vpisujejo samo osebno pričujoči, vender tudi taki, ki so drugim naročili, da naj jih vpišejo; samo brez vednosti in dovoljenja njegovega naj se ne sprejema nikdo, n. pr. ako bi htela žena moža vpisati, mati otroke, pa bi ti od vsega tega nič ne vedili. Tudi tujci iz daljnih duhovnij niso pripravni za vstop, ker jih doma ne bo nikdo vodil in nadziral.

Po končanem misijonu bodi dušnim pastirjem naj veča ta skerb, da polagoma, če tudi v več letih, pridobé skor vso faro za stanovske družbe. Pomočki za to so razni. Najpred mora ljudstvo namen in dolžnosti teh družb od vsih strani dobro poznati pa tudi zvediti obilni dušni dobiček, kateri dohaja udom stanovskih družb. Zato je posebno dobro, da se vse to še po končanem misijonu razlaga in pojasnuje, da se ugovori in krivi zaumeni ter vse plašenje o družbah do dobrega overže, in ker si marsikdo dolžnosti njihove — kdo si ve, kako ostre in težavne misli, je treba posebno to povedati in pogosto ponavljati, da mora razun Očenaša, Češene Marije, Čast Bogu in vsaj trikratne spovedi v letu vsak kristjan vse druge dolžnosti že samo po kerstni obljudi spolnovati, če ne, bo gotovo pogubljen. Ravno zato naj se dolžnosti teh družb ne razlagajo preostro, ker bi to plašilo ljudi, tudi čez trikratna spoved naj se sploh ne tirja (sej goreči lahko brez tega večkrat gredo); Bog daj, da bi vsi moški vsaj po trikrat v letu ss. sakramente vredno prejimali, pač dobro bi že to bilo. Ko se družbe vterdijo in bo trikratna spoved navadna postala, bo mogoče še večkratno prejemanje svetih sakramentov svetovati, zlasti bolj vnetim srcem.

Preden se tako razlaganje prične, naj se ljudém z lece naznanja ter ljudstvo vabi, da pride prav obilno poslušat. Posebni dušni dobiček je ta: Vsak ud zamore dobivati odpustke, ko o pravem času sv. sakramente prejema, delež ima vsak ud pri vsih družbinskih molitvah in dobrih delih. Posebna sreča pa mu bo ta, da bode gotovo dosegel srečno smertno uro, samo da si bo prizadeval po vodilih svoje družbe živeti; in ako bo po smerti še kaj potreboval, vsi udje bodo zanj molili, sveta obhajila darovali, pri svetih mašah sega spominjali ter neskončno zasluženje Jezusovo in presveto rešnjo Kri Bogu zanj darovali. In vse to se bo godilo, dokler bo še kaj potreboval; si li zamore kdo še kaj boljšega želeti?

Po takem in enakem razlaganju naj se zopet vabijo in vnamajo k pristopu, pa tudi vsaj prvo leto prav veselo vpisujejo, kadar koli kdo želi sprejet biti; druga leta se zamorejo slovesniše in o godovih družbinskih sprejemati. Da bodo pa ljudje dušne dobičke že kar sperva čutili, naj se za bolne ude, zlasti za smert previdene po pridigi, kerš. nauku z lece ali pa po litanijah moli, zdravi udje pa naj se opominjajo, naj tudi sami še kaj zanje molijo ali dobrega storé. Taka molitev za kakega ranjcega uda naj se godí tudi prvo nedeljo po pogrebu z opombo, naj se živi družbani spominjajo ločene duše pri molitvah in sv. maši, naj mu darujejo tudi duhovno ali pravo obhajilo pa zasluženje Zveličarjevo in presv. rešnjo Kri za očišenje, ako morda še v vicah terpi. Skušnja uči, da je samo taka molitev nagnila celó moške, da so v družbo stopili, kar so spoznali njen duhovni prid, ko jih drugi prigovori nikakor niso mogli preveriti in omehčati. Kaka maša, bolj ali manj slovesna obletnica za vse mertve ude, bi tudi mnogo mnogo pomagala.

K obilnejemu razširjanju stanovskih družb bi pomaglo tudi zunanje spoštvanje in veljava, ktere se mo-

rete družbam pridobiti po fari in okolici, tako da bodo ljudje želeli in si za čast šteli, ako postanejo in si ostanejo sprejeti udje, nasproti pa bo sramota vsakemu, ki še ni postal družnik. Zatoraj naj dušni pastirji družbinskim udom razodevajo spoštovanje ter jim zaupanje skazujejo, ker spoznajo, pa tudi vživajo tako velike dušne dobičke stanovskih družb.

Mični in praznični pogrebi družabnikov, olepšanje mertvaškega odra, obilnejša molitev pri njem, sprevod z gorečimi svečami vsaj od cerkve do groba, olepšanje grobov po družnikih, pa večkratna in pogostnejša molitev udov na grobéh itd. bi družbe gotovo tudi marsikomu prikupilo. Ako duhoven pri teh prizadevah marsikaj ubogajme stori in celó stroške ima, ga bode dober duh v fari obilno poplačal in z veseljem navdajal.

Bira denarjev med družniki za to ali to potrebo, če se je ni moč čisto ogniti, bodi prav redka, pa vselej čisto prosta, ker nekteri nimajo kaj dati, drugi pa neradi dajo; to bi utegnilo koga oplášiti, da ne bi pristopil.

Sploh zamore goreč dušni pastir po posebnih okolišinah, navadah in razvadah ljudstva tudi posebne pomočke najeti za pridobivanje udov; tako se zamorejo še nezapisani ljudje po družnikih njim znanih in veljavnih opomniti in povabiti k vstopu itd. Naj bolj gotovo pa bodo nedeljski šolarji šolo zapustivši vsakoletni novi družniki postajali, ako bodo že v šoli k temu napeljevani ter se jim bode častitost in imenitnost tacih družb pojasnovala in kazala.

Ni pa že dosti, da se mnogo udov za družbe pridobi, treba jih je prav skerbno voditi, ker na vodbi sloni ves sad družb in misijona. Kmalo po misijonu naj se toraj napravi zapisnik vsih udov cele fare za rabo voditelju, ki mora vselej in povsod župnik sam biti, kajti on je stanovitni pastir svojih ovčic; kaplani se vedno prestavljajo in spreminjajo, vodba družb pa mora biti stanovitna in z dostojno veljavo sklenjena, sicer vse peša in mine, kar se je po britkih pritožbah misijonarjev zgodilo po marsikakih krajih na Slovenskem, po katerih so kaplani voditelji bili, potem pa so bili prestavljeni in nikdo se ni više brigal za družbe. Župnik sam toraj bodi pravi in glavni voditelj, kaplani naj mu po svoji moči zvesto pomagajo; če pa se župnik preseli ali umerje, naj naslednik njegov prav gotovo vodbo prevzame, sicer bo on kriv, da utegne v kratkem dobri duh iz fare zginiti, slabi pa se po njej širiti. Oh, kako bi zamogel Pastirju vsih pastirjev odgovor dati za toliko škodo, za toliko po njegovi vnamarnosti morda pogubljenih duš!

Voditelj župnik naj ima pa tudi svoje pomočnike v fari; postavi naj po vaséh vsaki družbi prednike in prednice (nadzornike in nadzornice), moškim moške, ženskim ženske, pa dá naj tem tudi enega ali cló več svetnikov in svetnic, da pod vodstvom župnikovim družbane svoje vasi vodijo, o potrebi jim to ali to svetujejo, tudi prijazno in ljubeznjivo svaré, večje nerodnosti in pregreške pa župniku naznanjajo. Predniki in svetniki morajo svoje podložne poznati, toraj jih zapisane imeti. O sprejetji novih udov v družbo naj glas prednikov nekoliko vselej veljá, o zbrisanji kakega slabega družbana pa naj več, ker prednik navadno bolje pozná svoje podložne ko župnik, ki deleč od njih živi. Po zgotovljeni in vravnani vodbi naj se odločijo in naznanijo družbinski godovi za pridige in odpustke ter prejemanje svetih sakramentov. Ker odpustki ljudi naj bolj vabijo k spovedi, bi bilo gotovo posebno dobro, da bi se ravno take čase vstanovili in odločili, kadar ljudstvo razun velike noči še precej rado k svetim sakramentom pristopa, pa nima priložnosti odpustkov prejeti, kakor v adventu, pa še tisti čas od velikega Šmarna do roženkranske nedelje. Pridige o godovih, oznanjeni od-

pustki, pa še kaki opomini bi gotovo vse ude o poletju k spovedi priganjali in tako bi se stanovitna navada splošnega vsaj trikratnega prejemanja svetih sakramentov v fari vpeljala, kar se zdaj zlasti pri moških sploh tako rado opušča.

O družbinskih godovih in praznikih se spodobi slovesniša služba Božja pa tudi pridige o družbinskih zadevah in potrebah, da se gorečnost hvali, mlačnost graja očitne nerodnosti po prilikah tudi očitno grajajo, prikrite pa se smejo samo brez šuma in suma, torej na tihem osebno ali po prednikih ter znanih in veljavnih družnikih svariti in utirati. Kadar svarjenje pomaga in pregrešek udom in drugim ljudem ni v poseben spotikljej in pohujšanje ali v sramoto in zaničevanje družbam, naj se odpusti, spokorjenec ostane še družnik; v nasprotnih prigodbah pa se mora ud zbrisati in iz družbe odpraviti, sicer bodo družbe ob vso veljavo, v zasméh in zaničevanje nasprotnikom.

Stanovske družbe tako skerbno vójene po storjenih skušnjah misijonarjev sad misijonski dolgo dolgo ohranijo, dobri duh po fari širijo in lepe keršanske navade, na pr. večkratno prejemanje svetih sakramentov vstanojljajo in vterjajo, ravno v tem je vse dobro in keršansko zapopadeno. Kjer pa te družbe niso bile vstanojljene, ali kjer se le poveršno ali nič ne vodijo, tam misijon samo sperva svojo moč kaže, potem pa sad hira in popolno zgine, kar pričajo žalibog! marsikake britke skušnje po Slovenskem.

Kjer so bile toraj stanovske družbe po misijonarjih vstanojljene, pa slabo ali nič vojene, naj jih dušni pastirji brez odlašanja oživé in začno skerbno voditi, pa bo tudi kmali oživel sad misijonski, vživali bodo voditelji sladki sad svojega truda — poboljšanje svojih ovčic. —

Ali kaj je storiti po farah, kjer še teh družb ni vpeljanih, pa je za kerš. življenje velika nevarnost? —

Skuša naj se misijon napraviti in po njem potrebne družbe vpeljati. Kjer pa morda zavolj raznih vzrokov ni moč tega storiti, naj bi se pa stanovske družbe po dušnem pastirju vpeljale. Ravnanje bi imelo prav tako biti, kakor je bilo zgorej svetvano od besede dalje: Po končanem misijonu bodi dušnemu pastirju naj večta skerb itd., samo pristopivše družnike naj pošlje vpisat na bližnjo taro, kjer je bil misijon in so bile te družbe veljavno po misijonarjih vpeljane, da bodo potem deležni odpustkov in dobrih del; in vodba doma v fari bodi prav taka, kakor pri navadno vpeljanih družbah. Razun mladenčev, ki se sperva nekoliko ustavljajo, počasi pa tudi po pametnem ravnanji pristopajo, se povsod po Slovenskem za prvi začetek prav dosti udov dobiva, samo ljudem je treba drobno in jasno namen teh družb razložiti ter z lece pri spraševanju in pri družih prilikah zanje vnemati; čez kaj časa in lét pa se vse uda, kar dobro in pošteno misli, in če se mladina vpisuje, bo kmalo vsa fara vpisana. *) Bolj goreči udje se zamorejo še v kako drugo bratovšino zapisati, na pr. presv. Serca Jezusovega ali Marijnega, sv. Uršule, sv. Cirila itd., ki pa se mora tudi očitno in skerbno po duhovšini voditi. Naj se toraj po vsih farah take družbe vpeljejo, in lepa Slovenija bo ostala vérna ter vero ohranila še poznejim svojim vnukom! Pomozi v to mili Bog! V. L.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Novo politično društvo v Mariboru je brez opotavljanja nastopilo delavno pot. Že je dalo na svitlo knjižico „Politische Erörterun-

gen der Vergangenheit und Gegenwart (55 strani v osmérki), ki ima hvale vredni namen: posredovati v Avstriji k porazumljenju, k edinosti in k zadovoljnosti vsih narodov. Naše stališče, pravi, je posredovanje med svobodo in veljavo v korist svobode in pravice.

Obseg je ta-le: 1. Unsere Lage; 2. Verfassung oder Constitution; 3. Die historische Verfassung; 4. Decemberversammlung; 5. Der Ausgleich mit Ungarn; 6. Die doppelte Octroyirung; 7. Freiheiten der Verfassung; 8. Die nationale Freiheit; 9. Deutschmacher; 10. Die Autonomie; 11. Nothwendigkeit des österr. Ausgleiches.

Dobiva se pri društv. tajniku g. J. Majcigerji, ali pa pri bukvovez. Ferlincu in Novaku v Mariboru.

Porok smo čitatelju, da bode prav zadovoljen djal knjižico iz rok prebravši jo, patudi mnogo pojasnila o sedanjih razmerah in potrebi narodovskega zedinjenja v Avstriji si pridobil. Posebno pa je želeti, da bi jo pazno brali Nemci in ponemčenci, kateri imajo dobro voljo, pa so zato nasprotni slovenskim prizadevanjem, ker jim zadeve in okolišine niso jasne, ker le nasprotne in sovrážljive spise berejo.

Da svojo misel čisto razodenemo, naj pristavimo k temu, kar je na str. 28. rečeno, kako je bila: das ganze Land am baltischen Meere vom 8—12. Jahrh. mit Feuer u. Schwert christianisirt, da bi bilo želeti veči določnosti, ker dandanašnji svet vse take reči le prerad na vero samo in na Cerkev zvrtača, in ker se ne manjka morebiti celo tacih, katerim se po poganstvu zdeha. —

Opomnimo pa o tej priliki še zastran političnega društva, ki je bilo nedavno v Danici priporočeno, da je tudi pri vredništvu Zg. Dan. pola za podpisovanje, kakor pri dr. Razlagu.

Kranjca Bog nikoli ne zapusti, pravi pregovor. V rokah imamo pismo iz Amerike od mladenča, ki je že marsikaj britkega poskusil v življenji, se podal potlej v Ameriko, tam je srečal gosp. misijonarja Naceta Tomazina, ki pri njem spazi duhovnih zmožnost (ni bil namreč študirani), mu svetuje, da naj se podá v vstav očetov benediktinov in študira. Sprejel je dobri svet, in zdaj piše nekdanjemu prijatlu g. A. St. v Ljubljano tako lepo in spodbudno, tudi še dosti učeno pismo, da mora vsakemu sercu dobro storiti, ko ga bere. Govori že angleško in francosko kakor bi pihal; uči se latinščine in tudi in dijanščine, in v kaci 3 letih, si upa, da bo imel novo mašo, ako bode po arcči. Janez Gorjanec mu je ime.

(Cerkveno pa šolsko.) Pripoveduje se, da je kranjske gimnazije ravnatelj po škofovem dopisu vstanovil, naj se po dosedanji postavni navadi gimnazijski učenci vodijo vsaki dan k sv. maši. To je pač hvale vredno; sej se tako ves zimski čas prenéha s šolsko mašo med tednom, ko smo nekđaj hodili tudi v terdi zimi in ni bilo znati, da bi zavoljo tega mimo sedanjih mladenčev bili telesno slabejši, da ne sodimo o dušnem stanu. Človek ima um pa voljo, in rasti mu je po božjem vzorniku Jezusu v modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh, in kaj pomaga na zadnje vsa človeška modrost brez milosti božje! Ali pripoveduje se tudi, da ta vstanova škofova in ravnateljeva kranjskim profesorjem ni všeč ter da so oporékovaje obernili se do deželnega šolskega sveta, naj se šolska maša ali popolnoma odpravi ali pa obhaja vsaj le dvakrat v tednu, — kakor v Ljubljani! Se vé, ob vso inteligencijo in ob ves liberalizem bi bili, ko bi ne posnemali v tej reči ljubljanskih vzglednikov! Le-tu se pa neki že dokaj skuša, kaj se pravi, služiti dvema gospodoma, ker tudi vsled te naredbe raste nered in merzlota in povsod se čuti, da napadovavcem cerkvenim je preveč tudi dvakratna šolska maša. Pokazali so se tako kranjski profesorji, po-

*) Knjižice 12 strani za vsako stanovsko družbo posebej prodaja po 2 kr. v Ljubljani g. Rud. Milic; ima jih gotovo tudi vsak župnik, ki je obhajal sv. misijon v fari.

kazali se bodo tudi naši šolski svetovavci. Sedaj že imajo malo mladine kranjski oporékarji, pa — kakor se le prepogosto sliši — je utegnejo imeti še manj, ker kranjski Slovenec še ni tako zagazil, da ne bi čutil, kaj se pravi, pošiljati sinove v vzrejo ljudém, kateri se vzdigajo zoper cerkev in službo božjo.

Bližajo se procesije. Lani so se profesorji po srednjih šolah bili jim ustavili in vodili so tiste dni mladino iz šole v šolo, ne pa iz cerkve v cerkev. Pohujšali so se bili po njih že nekoliko učitelji v nižih šolah, da so (Tagblattu na preveliko radost) sklepali, naj utihne tudi iz ust malih hvala božja pri očitnih obhodih cerkvenih, češ, sej se jih ne bodo vdeleževali v prihodnje. Kako nevarno je tako modrovanje! Kdo pa vé? In ali se ne bi po tem takem mogla popustiti kar polovica šolskih naukov in in opravil, in ako se ne nagiba mlado drevesce, kako se bo nagnilo staro? Sploh se toži, da je vedno slabše na lvetu; kaže li potem popuščati pomočke, ki utegnejo po svojem namenu boljšati mladino ter koristiti človeštvu? Pa ugovarja se: kako razmišljena je šolska mladost in kako malo pobožna pri cerkvenih obhodih! Ali kako razmišljeni smo dostikrat celo odrasli, in katero človeško delo je popolnoma ter brez vse pomanjkljivosti? Res je po méstih tudi pri cerkvenih obhodih veliko zmotnjav, vse drugače je po deželi; vendar — že samo vdeleževanje je spoznavanje cerkveno in kadar koli so se jih vdeleževali učitelji sami z lepim zgledom, tudi pri šolski mladini posebnih napak ni bilo viditi. Veseli nas toraj, da moremo povedati, da so učitelji na pripravnici učiteljski in vadnici premenili svoje sklepovanje in da se bodo z učenci vred — gotovo po želji in volji njihovih katoliških staršev — vdeleževali procesij tudi v prihodnje. Kaj in kako storijo na srednjih šolah letos, ne vemo; radovedni smo pa tem več, ker je znano zadéno škofovo pisanje do ravnateljstva gimnazije ljubljanske, in ker je deželni šolski svet v pravdi med škofijstvom in šolskim ravnateljstvom določil le dvakratno mašo v tednu gimnazijskim učenecem, nobene pa doslej ni sklenil še o procesijah.

Iz Planine. Spominek za ranjcega Jan. Brenčeta, unškega fajmoštra, se boče slovesno postavil na Uncu na ondotnem pokopališu 27. aprila. Ranjcega součenci in prijatli so k temu pobožnemu opravilu priljudno povabljeni.

Podgradom. Morebiti se bo napravila spet kaka deputacija do sv. Očeta o Njihovem petindvajsetletnem papeštvu? Marsikomu je žal, da ni šel z Vami na spomlad v Rim, kjer je bilo tako milo lepo. Ako se kaj tacega namerava, povejte do časa. — Ali ne bi bilo primerno, da bi kdo ob kratkem, lepo po domače Slovincem popisal življenje našega sv. Očeta; in to malo knjižico bi okinčali s fotografijo sv. očeta Pija, ki se na Dunaji dobiva po 10 soldov? Ko bi se jih pa več kupilo, bi bile morebiti tudi še bolji kup. — To bi se moglo pa hitro omisliti. Ne bi htela tega prevzeti slav. katoliška družba? — Kaj, ko bi takrat n. pr. otroci imeli splošno sv. Obhajilo v ta namen, da bi mili Bog skorej se usmilil svoje cerkve, ter ji dodelil ljubi mir. *) Ali bi se napravile očitne procesije? Nedolžne bo Bog pred uslišal. — Naj tudi drugi svoje misli razodenejo, da se kaj zdatnega stori.

Pri nas smo imeli velikonočni ponedeljek lepo veselico. Kmet Jože Merkuše je že dalj časa želel napraviti podobo Matere Božje v kapelico, katero je že njegov pokojni oče pri hiši zidal. To podobo — nebeško Kraljico — je naredil g. Jernej Jereb, podobar v Metliki (kterega z dobro vestjo zamorem vsim gospodom priporočiti), in ta praznik so jo štiri belo oblečene —

— ovenčane deklice, lepo okinčano nesle iz Podgrada na Mehovec, skor uro dalječ. Velika procesija je šla spredej, in zadej se prepevale litanije Matere Božje. Po bližnjih gričih pa se je streljalo, da je bilo kaj. Na Mehovcu sem to podobo s privoljenjem v. č. knezoškofijstva blagoslovil. Marsikomu se je uternila solza sv. veselja. Bog daj dosto takih mož in dosto tacega veselja!

O nespametnem milovanji mišlovek vem jaz to-le prigodbico: Neka grajšakinja, vdova, je preveč ljubila mačke, ki so vsaki dan z njo vred obedovale. Bil je pri tej vdovi oskerbnik, ki je pa to nesnago sovražil. Sam ni vedel, kako bi si pomagal, da bi se znebil takih gostov pri mizi. Enkrat gre vdova z doma, oskerbniku še posebej priporočevavši svoje mačke. Več dni je ni nazaj. In ta čas je oskerbnik porabil. Pervi dan pridejo po navadi vse mačke k obedu; vsaka je na svojem mestu. Oskerbnik stopi v obednico, se po navadi prekriža; potem pa izleče iz žepa čverst korobač ter začne neusmiljeno hlistati po gerdih mačkah, ki so jo na krat pobrisale iz obednice. Tako stori večkrat. In mir je bil. Vsaka stvar naj bo zato, za kar jo je Bog vstvaril, si je mislil. Ali ko pride mačkomila gospa domu, zdaj je bila huda. Mačke mijavkajo okrog nje, vsako po svoje toži oskerbnika, pa grajšakinja jih le boža in ne vé, kaj ji hočejo s tolikim mijavkanjem. K obedu pa nobene ni. Kaj je to? kje so mačke? praša skerbna gospa. Okerbnik pravi nekako tole: Nekaj je že prišlo v mačke? Kadar se prekrižam pred jedjo, mačke po koncu skočijo; če pa vzamem roženkranc v roke, pa popolnoma zdivjajo, kakor da bi jih bil sam hudi obsedel. — Ni mogoče, zavpije gospa, ter začne klicati svoje mijavo-milke. Te se prikradejo ena za drugo, pa vse le oskerbnika gledajo. Ta se pa ne gane. Ko so vse v hiši, in gospa vrata zapre, se oskerbnik prekriža z velikim križem, ter hitro potegne velik roženkranc iz žepa. Ali mačke bi bile skor vse oknja pobile. Sama gospa se prestraši, zavpije: res so obsedene, ko se sv. reči tak bojé. Teče za njimi, ko pa le bežé in debelo gledajo oskerbnika, ki še zmirej molek v roki ima, da bi se kaj hujega ne zgodilo, ukaže vse postreliti. Jokala se je mačkoma jda gospá. Oskerbnik pa se je smejal. Janez.

S popotvanja. (Herculanum in Vezuv.) Sv. Cirila in Metoda dan, to je, 9. sušca letošnjega leta sem vidil kaj posebne znamenitosti: Herculanum, Pompeji, Vezuv. Povedal bom to pot le o prvem in poslednjem nekoliko, prihranivši Pompeji za drugo priliko.

Popoldne po 1 smo se podali na kolodvor in od ondod o 1/2 po železnici k jugovzhodu proti Pompeju. Perva postaja je Portiči, ob Herkulanu, od koder se gre na ognjometno goro Vezuv. Šli smo še 3 postaje dalje v Pompeji. Vezuv je bil tedaj med potjo že nad nami ob levi, se vé, da precej deleč od nas. Vidilo se je ondod polno pečenega kamenja, kakoršnega ta gora iz sebe bruha. Verhunec je prav visok viditi, višej od Krima, in véliko žepno prav blizo verha. Spodej pod tem žrelom je bil še sneg po hribu. Ljudje pravijo, da zmiraj se je bati, da podžiganje se boče razširilo; stanovanja, pristave, obdelovane polja niso deleč od ognjenega žepna, in ljudje menda pristopajo prav blizo žrela. Ondotni ljudje pripovedujejo marsiktere nesreče, ki so se zgodile, če je vse ravno tako res, ne vé. Eden se je bil dal neki po vervi v žrelo spustiti (se vé, da to se je zamoglo le takrat zgoditi, kadar ni ognja metal iz sebe in ko je bilo vse mertvo viditi); toda verv je pregorela in njega ni bilo več na dan. Drugi je v žepno lézel, — pa ga tudi ni bilo več. To nam je nekdo pravil med potjo, ko smo se peljali dalje med morjem in Vezuvom. Spodej pod Vezuvom so kar nasejane hiše po rodovitnem polji. To sem vidil in slišal doli gredé.

Proti večeru gredé nazaj iz Pompeja smo pri staji

*) Zlata vredna misel.

Portiči zapustili železnico in šli na stran ter skoz „Kraljevi gozd“ (Bosco reale) proti Vezuv-u. Gozd, lepo dišeč po lemonah, je bil gosto zarašen s ciri, pinami (nekacimi borovci), lemonami itd. Lepi ondodni kraljevi letni dvor so laški plazarji v najem dali; zdaj ga bodo menda celo prodali!

Kmalu smo bili v Rezini, ki je precej velik kraj na mestu nekdanjega Herkulan-a. To nekdanje mesto, zdaj oživljeno, je bilo zidano pri morji, z majhnimi zidovi, med dvema vodama ob znožji gore Vezuva. Prebivali so ondi Osci, vzeli mesto pozneje Tirenci in ga pritaknili v tako imenovano „Kampanško zvezo.“ L. 283 je bil Herkulan zapleten v vojsko Samnitov zoper Rimljane in premagan od konzula Spurija Kariklija.

Leta 63 po Kristusovem rojstvu je Vezuv jel strahovito ogenj iz sebe metati in je Herkulan nekoliko podsul in razdjalo, l. 79 pa ga je do čistega pogoltnil. Strahovito je moglo biti to razdjanje. Pepel, razbeljeno in razpečeno kamenje in rudnine, pečeno zemljo in kdo vé, kako žlindro je hrib rigal na nesrečno mesto ter je zdaj 100 čevljev pod zemljo in sta Portiči in nekaj Rezine zidana na posipih Herkulanovih. Še le l. 1720 so zadeli pri kopanju nekega vodnjaka na perve sledi mesta Herkulan-a, in l. 1738 je kralj Karol III umetniku Roku-Alkubier-u dal nalogo zidati ondi prijetno létnico, in takrat prav za prav so se izkopavanja pričele. Toda tukaj so še le malo izkopali, prvo poslopje je bilo kazališe pod zasipi terde žlindre. Vidi se še prostor, koder so sedeli gledavci, okoli 70 čevljev dolgi oder; gledalnica, ozališana z 12 korinškimi stebri in s 4 votlinami za postave (podobe), ki so tu z napisi ob enem najdene. Kar se govori o Pompeju, naj berže velja tudi o Herkulanu: da je bilo ljudstvo s svojo razuzdanostjo vredno te strašne šibe. Kdo si vé, kako so nekdanji neverniki v tem kazališu in sicer s svojim neveriskim življenjem dražili pravico svojega Stvarnika? Morebiti ne manj kakor mnogi omiko-kazi sedanje dobe. Našli so tudi véliki terg ali „forum“ s sledmi treh tempeljnov itd. V malem grobu so dobili nekatere posode z napisi. V neki osebni hiši pa so naleteli na klet, ki je olepšana z neko potrato raznoterega marmeljna, da se je le čuditi. — V drugi osebni hiši so našli tudi pisanja v greškem in latinskem jeziku iz Filodema, Epikura in Polistrata. Sicer pa spričevanja pravijo, da ta modrijan ni bil taki nečednik, za kakoršnega slovi, temuč da po takratnih zapopadkih je bil nraven človek. Se vé, da „takratni zapopadki“ o čednostih so bili paglavci. Ostanki Filodemovi pa niso iz njegove slaboglasne poezije, ampak iz nauka o glasbi, ogovorništvi, in pa o čednostih in zmotah. Naj tukaj pristavim, da tudi nekdanji razvpiti „epikureizem“ ni imel pomena dandanašnjih mesenežev, ki jedó in pijó, se valjajo po blatu, dokler niso kakor smrekov lub in gredó v pekel tako rekoč z dušo in stelesom ob enem, ker z zavednostjo hudo delajo in nespokorno umerjejo. Temu nauku neveriskih modrijanov epikurejev je sicer veselje ali sladnost naj véči sreča, ker više sreče poznali niso, kakor jo poznajo ali bi jo lahko poznali naši meseneži. Toda sladnost jim ni kako poživljenje za trenutek, temuč tako vravnanje, da bi bil človek vesel, zadovoljen za stanovitno, vse življenje; je toraj reč prevdarjanja in premišljevanja, kjer je treba tudi kratko veselje zaničevati, tudi kaj terpeti, da se stalno veselje doseže. Brez bolečin biti jim je že sladnost, in pa duhovno veselje preseže vsako telesno veselje, kakor duhovna žalost vsako telesno. Verjetno, gotovo je sicer, da djanje je bilo tudi pri mnogih teh modrijanov drugač kakor pa nauk po besedah: „Video meliora proboque, deteriora sequor“ (Vidim sicer, kaj je bolje in tudi terdim taisto; vender se

za tem obračam, kar je zanikarniše); gotovo pa je, da mnogim teh modrijanov ni družega se pogrešalo, kakor razodenje, in bili bi možje prave čednosti. Pa pustimo to, in ostanimo pri sedanjosti.

V narodnem muzeju se hranijo reči, ki se izkopavajo; toda o Pompeji, ki je že večina na dnevu, se dá veliko več povedati kakor pa o Herkulan-u, ki je še skor ves pod zemljó.

Povem naj tukaj, da nas je v Pompej in Herkulan spremljal mlajši bratov Grohmanov, iz Pemskega, ki imata v Neapelju sloveče tergovstvo s steklenim orodjem. Grohmanovca imata tretjega brata v Žavcu pri Celji, in ta je njima priporočil gosp. Sternada, našega tovarša iz Žavca. Grohmanovci pa so se nam vsem močno priljudne skazali, in bodi jim tukaj vsim trém izrečena očitna hvala za njih dobroto!

Gosp. Grohman tedaj nas je v Rezini, to je, na nekdanjem Herkulanu peljal na prelepo Grohmansko pristavo ali „vilo.“ Pripravnišega kraja skor nismo mogli dobiti, da smo Vezuv prav lepo in natanko vidili, kakor je ta pristava, ker ima razne višji in nižji kraje, od koder se lahko na Vezuv gleda. (Konec nasl.)

Razgled po svetu.

Beust, kakor piše „Genf. Korresp.“, je po baronu Kúbeku laškemu ministru za zunanjstvo, Veskonti-Venostu, spoznati dal v nekem pismu ali noti, da nasledki dogodbe v jezuitovski cerkvi v Rimu utegnejo neugodni biti. Tudi je upanje naznanjeno, da florenška vlada bode pri miru pustila kloštre in cerkvene naprave, ki so mednarodne lastnosti, zlasti kar jih je pod avstrijskim varstvom, da si ne bode jih ne prilastovala in v njih opravilih jih ne motila. To tiče n. pr. poslopja, po katerih so generali ali naj višji predniki katoliških redov, in še le v drugi versti samostane same. Sicer je pa menda ta nota v tako mehkih besedah podana, da so laški ministri zadovoljni z njó. — Kar tiče katoličane, pogrešajo v tacih prizadevanjih poganjanja za pravico sploh. Ne le v oziru na nekatere primérleje, ampak v vsih zadevah se mora keršanska vlada za pravico poganjati in pravice deržati. Pred vsim pa je čudno, da Beust začenja pri nogah in ne pri glavi; zakaj nas katoličane pred vsim tiče stan in zadeva sv. Očeta, in o njem blezo v Beustovi noti ni besedice v tem pomenu, da naj laška vlada njegove pravice začne spoštovati.

Iz Prage se naznanuje v „Vatldu.“ shod v Pragi, ki snuje zedinovanje katoličanov na politiskem polji. Po nagibu profesorja Böhme-a je ta shod pod predsedništvom gr. Karola Schönborna sklenil poganjati se: 1. čversto, zvesto in edino za polno svobodo svete kalliške Cerkve, za varstvo vsih njenih pravic, zlasti v zakonstvu in šolstvu, za polno obnovljenje in poverjenje pravic, ki jih je florenška vlada bogoskrunsko ugrabila papežu in kralju. 2. Geslo tega shoda je: edinstvo deržave in bramba cesarske hiše, varstvo pravic vsih dežel, — v tem je moč Avstrije in sreča narodov. 3. Resnična sprava med raznimi narodnostmi na podlagi keršanske ljubezni in pravice. 4. Povzdiga in verstvo dela po keršanski ljubezni in verskih načelih; posvečevanje nedelj in praznikov.

Laško. Italijanska vlada, ki se naj bolj razumeva na davkarijo, je tudi v Rimu zapovedala novi laški davek na gibljivo premoženje, „ricchezza mobile.“ Opravniki, spremljani od nekterih policajev, hodijo od hiše do hiše, od štacune do štacune z zapisnikom, v kterega, češ, naj vsak zapiše svoje prihodke in vrednost svojih denarnih pisem in papirjev. „Genf Korresp.“ pravi: Ne morete si misliti, s kako razdraženostjo Rimljanje sprejemajo obiskovanja teh davkarskih opravnikov... Pri-

prosto ljudstvo jim kliče: „Spravite se, tatovi, tolovaji, roparji!“ Liberalni (!) časnik „Libertà“ pa na duhovstvo zvrta to sovražljivost in postavlja je na dan ta-le spodbudni nauk: „Davki italijanske vlade nikoli ne morejo ljudstva ubožnega storiti, zakaj svobodno ljudstvo nikoli ni ubožno!“ Prekrasna iznajdba! Zdaj se vé, zakaj liberaluhi take davke nakladajo: sej svobodni človek je bogat, če tudi noč in dan lačen po gnoju berska za liberaluhe, kakor puta, kateri gospodinja pobira vse izležene jajca, češ, naj gre zopet svobodno v gnoj berskat — za-me. Le škoda za liberaluhe, da Rimljanom ta svoboda ne gre v glavo in ne k sercu.

V mnogih prilikah se vidi, kako rimsko ljudstvo nič ne mara za novo laško vlado. V god Marijnega oznanjenja je kraljevič Humbert bil prišel v Civita-Vekio; ljudstvo pa ga je z osornimi pogledi spremljalo in slišali so se klici: „Evviva la fame.“ — Živela lakota! Vidil je tudi na papeževi barki „Neomadežano spočetje“ še zmiraj papeževo zastavo pod francosko, amerikalno in angleško brambo. To pa se mu je tako zakadilo, da ni hotel zavetnika ogledati in je ves čmerikast v Rim nazaj prišel. — Njegova žena pa je hotla iti malo na deželo v Grotta-Ferrato; toda ljudstvo se je branilo o njeni pričujočnosti laške bandera obešati, in Meta je raji doma ostala, ko je zvedila, kako merzel sprejem bi je čakal.

Švicarsko. Katoliški duhovščini v kantonu argavskem je vlada terdo prepovedala brati tiste oddelke iz pastirskega lista Bazelskega škofa, ki obravnavajo nezmotljivost papeževega učilištvá, razmere sv. Očeta in milošnjo za-nje. Menda 50 frankov globeža je, ko bi le vendar kdo zadevne oddelke bral. Amerikalni ljudski časnik praša: Kdaj že bodo argavski duhovni jeli s serčnostjo in edinstvo postopati zoper tiransko samovoljnost frajmavrarja Avguština Kellera? —

V Genfu sta bila une dni dva imenitna katoliška pogreba. Umerla sta v naročji katoliške cerkve, francoski maršal Randon (bivši protestant), in turški državni vradnik Boghos Bej Diz. Po republikanskih ondotnih postavah se je smela pokopska slovesnost le v cerkvi skazovati. Taka svoboda in pa piškav oreh! V turškem Carigradu bi se bila pa smela slovesno tudi zunaj opraviti.

V Monakovem so 10. t. m. imeli svoj shod novi krivoverci, ki se vzdigujejo zoper namestnika Kristusovega. Med njimi je bil tudi en jud. Tem ljudem je vse dobro, samo da papeža sovraži. Ravno je prišlo od viškega škofijstva očitno izobčenje zoper Dollingerja.

Iz Londona se sliši, da je Napoleon III hudo bolan ter se vsak trenutek utegne naznaniti njegova smert (?). Nesreča od Prusije prizadeta ga je hudo poterla, klanje Parižanov med seboj pa popolnoma poderlo. Rim in Pariz ste redki besedi, ki se sem ter tje izsnujete iz njegovih ust. Napoleon morebiti zdaj spozuava sad, ki ga je rodila lažnjiva politika in se grenko joka. Cesarica ga iše tolažiti, pa vse zastonj. Pač je potreben tudi on molitve.

O rusko-turško zvezi se govori, in svet se temu čudi. Kako pa, da se takrat svet ni čudil, ko so se 4 keršanske — med njimi 3 katoliške — države zedinile s Turkom zoper Rusa? Tudi pozneje je imel svet vzrok se čuditi, pa se ni čudil. Čuditi se je sicer tej zvezi, toda od druge strani kot se svet čudi. Ta zveza, katero pa časniki spet tajé, bi bila znamenje, da mavtarstvo, ko je na Večerú se streslo nad katoliškimi vladarji in narodi, sedaj hoče mahiniti tudi po katoliškem sadežu na Jutru, ki sem ter tje lepo poganja. Razkolniški vpliv je katoliški reči že veliko škodoval na Jutroven, bati se je pa še veliko hujšega, ako bi se res terdovratno razkolništvo sklenilo s fanatiškim mohamedanstvom. Po-

šast grize z zobmi preganjanja in z zobmi zmote in zapeljevanja. Toda iz terpljenja in preganjanja je Cerkev še vselej izšla čistiljiva, premlajena, zmagovita.

Amerikanske novice. V Brooklinu je bil undan sv. misijon, pri katerem je bilo 12.000 obhajancev, med njimi 300 odrašenih, ki so bili še le pervikrat pri sv. Obhajilu. Ob enem je bilo 35 protestantov ali nevernikov podučenih in sprejetih v sv. Cerkev. —

V altonski škofii so po več krajih imeli verniki shode, v katerih so sklepali oporeke zoper oropanje sv. Očeta ter so že 32.000 podpisov poslali v škofijo.

Moreno, predsednik jugo-amerikanske republike Ekvadorske je poslal v Florencijo vradni protest zoper rop, ki je storjen nad sv. Očetom po Viktor-Emanuelu.

V Pitsburgu je bil v začetku 40danskega posta sv. misijon za Čehe, ki sta ga vodila slovenski general Gartner in č. g. J. Videnka. Sad tega misijona je bila tudi naprava samostojne češke občine. Tako, pravi „Kath. Volksztg.“, je prišel čas odrešenja iz dolzega zapušenja tudi za Čehe, in blaženi tisti možje, ki so rešenju tega težavnega dela darovali svoje življenje in trud!

Južne amerikalne države pridelajo na leto 750.000 kadi pavolnatega semena, ki daje 30 milijonov galonov olja v ceni 15 milijonov dolarjev in 300.000 kadi oljnatih preš v ceni 7.000.000 dol. Ako bi se vse v Misipovi dolini pridobljeno pavolno seme porabilo za olje, oljnate preše, mijlo in papir, bi se dosegli prihodki 40 milijonov dol. na leto.

Praznik sv. Jožefa se je to leto tudi v Ameriki obhajal z veliko slovesnostjo.

Iz Ljubljane. „Interessant“ se zdi Tagblattu, kar je slišal novo svobodno Presse blesti o Tegethoffovih poslednjih trenutkih. Tisto interessantno bogokletje se izhaja na to-le: Umirajoči Tegethoff je blez o (ali tako?) čutil, da ne potrebuje še le kacega duhovna za poslednji junaški boj, kar sicer pritlikovske duše ne bodo zapopadle. Duhoven je sicer doveršil nad bolnikom verske opravila, ali klerikalci in ultramontanci naj si na to nič ne domišljujejo, kakor da bi bil Tegethoff želel tolažiti katoliške vere, ker je bil že brez zavednosti, ko je duhoven prišel. Tegethoff je stal ko močen duh še koli više kot junak; dal si je brati še na zadnje Dollingerjevo pismo do frizinškega škofa: poslednje delo, ki ga je bral, je bilo Darwinovo izhajanje človeka (opičarija).

Koliko hudobijo, koliko nespremišljenost ima tako pisanje v sebi! Molčim o tem, da gerdi Tegethoffa in njegovo rodovino, ker ga ovaja pred svetom kakor zaničevaveca svoje vere in opičarja. Zakaj presserski „blez o“ ni noben dokaz v tako tehtni reči, — in če je bil v nezavednosti, ko je duhoven prišel, se iz tega še ne izhaja, da je bil v nezavednosti, kadar je bil duhoven poklican, in že celo, da se je to zgodilo zoper njegovo voljo. Pa to je bolj zadeva rodovine, katero tudi judinja „N. Fr. Pr.“ imenuje „pobožno;“ mi pa hočemo opomniti le na nasledke tacih brezbožnih načel in naukov po časnikih.

Če je to za katoličana junaški poslednji boj, umreti brez duhovna, brez odpušanja grehov, brez ss. sakramentov, kakor nejevernik, kokor vol, kakor „darvinska“ opica; potlej je tudi junaški boj krasti, prešestovati, pijančevati. — Če je junaški boj, spravo z Bogom zaničevati in v grehu umreti: potlej je tudi junaški boj, s kolom za voglom pričakati vrednike „neue-freie-presserske“ in „tagblattarske“, jih na tla pokresati in jim denarje pobrati, ker za tako djanje ima „presserski junak“ tako malo odgovora, kakor opice za svoje kraje in tatvine. „Pritlikovske duše,“ ki po vsih štirih hodijo, „tega sicer ne bodo razumele,“ dokler same ne bodo po nejeverskih zobéh dobile. Vi učite zaničevati zakra-

mente, — še celo tudi v naj odločnejšem trenutku: na smertni postelji, — zakramente, ki so pomočki Božji za odpušanje grehov; vi hvalite katoličana za junaka, ki umerje nespravljene s svojim Stvarnikom: zraven tega pa hočete biti si svesti svojega denara, svojega poštenja, svoje glave? Ali niste vi sovražniki sami sebe, svojega posestva, čednosti in poštenja svojih žén, svojih otrok? Le zapeljite katoliško ljudstvo tako, da ne bode več prašalo za spravo z Bogom v zdravji in na zadnjo uro: vidili boste kmali nasledke, ki si jih nakopujete na svojo lastno glavo. Vi premožni in bogati, kateri pišete in podpirate brezbožne časnike, ki vero in učeničke vere gerdijo, ne boste poslednji, ktere bode zadevala šiba, ki si jo spletate za-se in za svoje otroke že v življenji, da molčim o tem, kar sovražniki Boga in njegovega razodenja po smerti čaka.

Kako „Presse“ svoje bravece za nos vodi. — „Presse“ ima iz Ljubljane „Original-Correspondenz“ od 11. aprila, ki naj vsak Ljubljančan, ki okolišine vé, dobro pazi, da ne bo smeha počil, ako se na branje tega res „izvirnega“ dopisa spravi. Želeti je pa tudi, da bi ga mnogi brali ter vidili, kako čversto „instruirane“ dopisnike ima slavna „Presse“ in kakošno blago ti šaharji prodajajo svojim čitateljem.

Take-le „preserske resnice“ se berejo tedaj v tem „originalnem dopisu:“ Perva laž: Veliki ponedeljek je bil „vesoljni shod katoliške družbe“ (allgemeine Versammlung des hiesigen kathol. Vereins). Druga laž: Ta shod je bila vojska zoper nemško „bildungo“ in „aufklärungo“ in zoper te nemške dobrote so se vojskovala zlasti kuharice, z geslom „Nix deutsch.“ Tretja laž: Taki se niso pušali v sobano, ki se jim je poznava la bolehnost za nemško-liberalno mislijo.*) Četerta laž: Bralo se je papeževo pismo pa „Ergebenheits-Adresse.“ (Bil je le odgovor papežev na vošilo zastran dogme nezmotljivosti.) Peta laž: Slovenska deputacija je imela 8 oséb.**) Šesta laž: Kanonik Urh, „vrednik tukajšnega cerkvenega lista.“ Sedma laž: Jeran, „Franciskaner-Laienbruder.“ — Osmo laž: Bilo je šest slovenskih kmetov. Deveta laž: Papež se je zahvalil v latinskem jeziku. Deseta laž: Jeran je kmetom zdajci pretolmačil... Enajsta laž: Bili so tudi k papežu na kosilo povabljeni. Dvanajsta laž: Papež je v čisto dobrih okolišinah. Trinajsta laž: Fanatiški duhovni s prižnice „pavrom“ tarnajo, da papež strada. Štirinajsta laž: Tudi učitelj Močnik je govoril v ravno tem pomenu (kakor Urh). — Ako se tedaj prevdara, da starka „Presse“ je v dopisu, ki ima 14 stavkov, svojim tisučerim s 14 neslanimi lažmi postregla, in v teh stavkih ob enem tarna za denar, ki se papežu daruje; je toraj prašanje: Za kaj je bolj škoda, a) za 6500 frankov, ki so jih Kranjci dali to leto svojemu preljubljenemu sv. Očetu, — ali pa b) za kacih 6—700.000 frankov, če ne več, s kterimi „nemška (?) inteligencija“ judom njih laži plačuje?!

Cisto jasno je, zakaj „Presse“ v nekem dopisu iz Prage slavo bobna Döllingerju, Pelleter-u in vsakemu puntarju zoper katol. Cerkev. Naše semeniša imenuje „Brutstätten von Streithähnen“ in kliče vse paragrafe in beriče zoper škofe in duhovstvo, kteri bi grešili zoper „staatsbürgerliche Pflichten.“

Med tem ko ta denarna sraka tako gaga, češ, da v prid postave, pa ravno v tem listu gode zoper avtonomijo ali samovpravnost, ki jo obeta ministerstvo po-

*) Podoba je pa vender, kakor da bi bil moral ravno „nemško-liberalni špicelj“ odstopiti, in bil zunaj pri mescu spisal svoje debele smešnice! —

***) „Slovenske deputacije“ ni bilo same zase, ampak „avstrijska,“ ki je štela čez 40 udov, in med njim 11 Slovencev. Kranjcev 8.

množiti deželnim zborom. — „Presse“ deržavne poslance pedantiško zmérja, zakaj niso o velikonočnih vakancah pridobili vsih dežel za misli Dunaja, in vsih kmetiških okrajn za misli, kakor so po mestih; „brutstätterica“ za centralistiške peteline“ pa je blezo pozabila, kar je malo verst poprej rekla: da med ljudstvom in njih zastopniki ni nasprotja; čemu tedaj še propagando delati, ako so vsi edinih misel za centralizem?

Razstava cerkvene oprave. Bratovščina presv. Rešnj. Telesa vabi vse ude in dobrotnike svoje k očitni razstavi cerkvenih paramentov, ki so jih udje njeni ljubljanski izdelali preteklo bratovsko leto 1870/71 v prid revnim cerkvam škofije naše. Razstava bode po navadi pri prečast. gosp. Uršularnicah ljubljanskih v sobanah velikega parlatorijskega, ki bodo od 1. do 8. prih. meseca v ta namen odperte vsaki dan od 9. ure zjutraj do 9. zvečer. Precej po končani razstavi se bodo cerkvene oblačila blagoslovile, razdelile in poslale revnim cerkvam. Prečast. gg. fajmoštri, kteri potrebujejo za svoje farne cerkve kaj cerkvenega perila (alb, cingulov, humeralov, korporalov, purifikatorjev, pál, rutic za pri umivanji rok, koretljev) belih, rudečih, vijoličnih ali, černih altarnih blazinic, obhajilnih štol, velumov itd., naj se tedaj podvizajo, dotične prošnje do zadnjega dne t. m. pri bratovskem vodju oddati.

Izobčencu Döllingerju menda pošiljajo ali imajo poslati ljudje znanega kvasa nekake adrese tudi iz Štajarskega, Koroškega, Kranjskega, ktere bi prikimovale njegovemu rogoviljenju zoper katoliško Cerkev. Naj bi vsak teh kimežev na adresu zapisal tudi, koliko lét že ni bil pri spovedi: tako bi Döllinger naj ložej zvedil, v kakošno tovaršijo ga je zanesel njegov odpad, in če je še kaj na svetu zmožno ga predramiti, bi mu morebiti to oči odperlo. — Ljubljanski konstitucionelerji, kakor „Laibztg.“ piše, so 18. t. m. tako resolucijo odmenili v prid Döllingerju in prošnjo do vlade in derž. zbora za odpor zoper politiške nasledke té nezmotljivosti. — Naj le še kdo reče, da se novi svoboduharji v verske reči ne mešajo! Ni tedaj dosti, da so ti ljudje tolikrat rogovilili zoper Cerkev, kakor zoper jezik svojih mater, — oni hočejo biti očitni, notoriški krivo-verci. Kaj to pomeni in kakošne ima nasledke, naj le berejo véliki katekizem. Uboge žene in otroci tacih očetov!

Janez Kerst. Novak, semeniški vodja, bivši šolski nadzornik, starašina ljublj. korarjev itd., rojen l. 1798, posvečen 1822, umerl po dolgi bolezn 13. t. m., je bil pokopan v saboto dopoldne po slovesni čerini maši. — Opravljali so sv. mašo in druge obrede prečast. gosp. stoljni proš. dr. Jan. Zl. Pogačar med obilnim spremstvom, vdeleževale so se velike množice občinstva iz vsih stanov, od blizo in tudi od deleč. — V nedeljo popoldne pa je imela prelčp pokop Ana Marija Kos, iz reda čč. gg. Uršularnic, sestra ranjcega proš. Kosa, tudi preblaga duša. Bog daj dušama sveti raj!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Podrage 5 gl. av. velj. Blagoslovite, sveti Oče, pastirja in njegovo majhno čedo za vredno prejemanje ss. zakramentov in za srečno zadnjo uro. — Smedniška fara z gg. duhovnoma 32 gl. 40 kr. (vmes 2 gl. v sr.) sv. Očetu, ki jih prosi sv. blagoslova za življenje in za zadnjo uro. — Iz Idrije 1 gl. — Iz Selc 2 st. pet. in 1 st. dvajs. neimenov., prosi sv. blagoslova zase in za svojo deržino. — Neka devica 1 gl. sr., želi sv. blagoslova, da bi bila enkrat v nebesih. —

Za g. mis. Čebulja. Gosp. Ant. Potočnik 10 gl. — Lenka Hren iz Begunj 2 gl. —

Za afrik. misijon. Zamorska bratovščina v Platin 2 gl. 50 kr.